

A Szentendrei Móricz Zsigmond Gimnázium TanDem tanulmányi területének bemutatása

(lektorálás előtti végső változat)

“A régmúltban olyan volt a világ, hogy többé-kevésbé ki lehetett számítani matematikailag. Most olyanná válik a világ, hogy matematikailag bebizonyítható: nem számítható ki egy csomó jelensége. Márpedig, ami nem számítható ki, arra nem tudunk felkészülni és felkészíteni közvetlenül. Ezért fontos az, hogy közvetve készüljünk fel, hogy olyan tudást nyújtsunk, ami jó eséllyel olyan problémák megoldására is alkalmas lesz a jövőben, amiről ma még azt se tudjuk, hogy ezek valójában problémák.”

(Mérő László)

Előszó

A Szentendrei Móricz Zsigmond Gimnázium a négy évfolyamos képzési rendszerének keretei között 2017/18. tanévi indulással egy új tanulmányi területet hoz létre TanDem néven. Ez az összefoglalás ezt a képzési rendszert mutatja be.

Munkánk igazi csapatmunkában született. Külön köszönet illeti azokat a kollégáimat, akik észrevételeikkel, hozzászólásaikkal, kritikájukkal segítették munkánkat. Mindenekelőtt Kónya Noémi és Szentendrey Rita igazgatóhelyetteseknek, Buttyánné Frajka Zita, Fellner Máté, Lehosik Mariann, Sárospataki Barnabás, Sebők Katalin, Tóth Hajnalka és Özvegy Tamás kollégáimnak. Továbbá azoknak a kollégáimnak, akik sokszori találkozóinkon alakították az elkészült munkaanyagokat: Bancsik Ágnesnek, Kiss Ágnesnek, Pluhár Viktóriának, Berényi Attilának, Szarvas Ritának, Sárvári Margitnak, Révész Dorkásnak, Gergi Ernának és természetesen azoknak a sokaknak, akik az iskola egyéb rendszeresített együttműködési fórumain tettek hozzá, alakították terveinket, elgondolásainkat.

A képzési rendszer átalakításakor fontosnak tartottuk, hogy olyan állami iskola vagyunk, ahol a hatályos kerettantervek szerinti oktatás - nevelés folyik, és továbbra sem szeretnénk alternatív kerettantervek szerint dolgozni. Hisszük, hogy a jelenlegi szabályozók szerint is lehet nagyon máshogy, más módszerekkel tanítani. Merthogy sokszor nagyon máshogy kellene “valamit” csinálni annak érdekében, hogy az iskola világát közelebb hozzuk a 21. század elvárásaihoz. Ezt a “valamit” kerestük a TanDem kidolgozásakor.

Hisszük, hogy a jó iskolának küldetése is kell legyen: az egyik ilyen küldetésünk, hogy diákjaink asszertív személyiségként legyenek képesek önérvényesítésre. Arra, hogy ne mások kárára, ne másokon keresztülgázolva valósítsák meg önmagukat. Éppen úgy, mint egy igazi tandemben, amellyel akkor jutunk előre, ha együtt, egy irányba, lehetőleg jó kedvvel haladunk. Meggyőződésem, hogy a móríczos TanDem ehhez segíti hozzá tanulóinkat.

Szentendre, 2016. október 14-én

Kerezsi Csaba
igazgató

TARTALOMJEGYZÉK

I. Kiemelt pedagógiai céljaink, feladataink a TanDem tagozaton	3
II. A tanulmányi terület bevezetése kapcsán elvárt eredmények	5
III. A képzés leírása	5
Óraterv - 9. évfolyamon	5
b) Óraterv 10. évfolyamon	8
c) Óraterv 11-12. évfolyamon	9
IV. Alkalmazott módszerek és munkaformák	10
V. Értékelési módszerek	11
VI. Minőségbiztosítás	11
VI. Véleményezés	11

I. Kiemelt pedagógiai céljaink, feladataink a TanDem tagozaton

- a) **A gondolkodásfejlesztés, a kreativitásfejlesztés előtérbe helyezése.** A gyakorlatias, problémák megoldására képes tudás, a vállalkozói kompetenciák megszerzésének támogatása.

ENNEK ÉRDEKÉBEN KIEMELT FELADATAINK:

- Kommunikációfejlesztés szakórákon és egyéb foglalkozásokon. (Az én-üzenetek szerepének megértése, alkalmazása; az írásbeli kommunikáció és a szóbeli kommunikáció fejlesztése; prezentációkészítés és a nyilvános beszéd gyakorlása stb.)
- Kreatív gondolkodási technikák elsajátíttatása és gyakorlatok szakórákon és egyéb foglalkozásokon.
- Az iskolai és otthoni feladatokban a projektek, gyakorlatias feladatok előtérbe helyezése.
- A *grafikus jegyzetelés és naplóvezetés* program alapjainak elsajátíttatása.
- Tanulásmódszertan tanítása, gyakorlása. Tanulási stratégiák kialakíttatása.

- b) **Szociális kompetenciák fejlesztése.** A tanulók legyenek képesek együttműködésre, csoportban dolgozásra. Tapasztalják meg, hogy egyéni céljaik megvalósítása is hatékonyabb, ha azt másokkal közösen, mások érdekeit is figyelembe véve teszik.

ENNEK ÉRDEKÉBEN KIEMELT FELADATAINK:

- Olyan tanulói munkaformák, pedagógiai módszerek alkalmazása, melyek a tanulók együttműködésére építenek (csoport- és páros munkák, közös projektek, tanulópárok ösztönzése stb.)
- Konfliktuskezelési megoldások tanítása, a sikeres kommunikáció alapját képező asszertív hozzáállás erősítése, kialakítása.

- c) **Érzelmi intelligencia fejlesztése, az “érzelmi jóllét” megteremtése.** A gyermek ismerje meg az érzelmek szerepét, legyen képes saját érzelmeinek kezelésére, mások érzelmeinek megértésre.

ENNEK ÉRDEKÉBEN KIEMELT FELADATAINK:

- Empátiafejlesztő gyakorlatok és feladatok megjelenése a pedagógiai munkában.
- Konfliktuskezelési technikák megismertetése.
- Az indulatok, a düh kezelési módjainak megismertetése.
- A tanulók önértékelési készségeinek fejlesztése.

- Sikerélmény biztosítása.
- Heti (rövid távú) tanulói, egyéni célokból kiindulva a kitartás fejlesztése annak érdekében, hogy céljaikat nehézségeken keresztül is valósítsák meg.
- A [Boldog Iskola](#) program nyújtotta lehetőségek felhasználása.

d) A digitális kompetenciák fejlesztése. A tanulók tapasztalják meg, hogy az infokommunikációs technológia hogyan válhat hasznukra, hogyan támogathatja tanulásukat, céljaik megvalósítását.

ENNEK ÉRDEKÉBEN KIEMELT FELADATAINK:

- Infokommunikációs technológia (IKT) mindennapos használata a tanulói aktivitás fejlesztése érdekében.
- Virtuális osztályterem alkalmazása.
- Digitális tananyagok használata.
- Olyan alkalmazások megismertetése, melyek elősegítik az érdeklődés felkeltését és az önálló tanulás igényének kialakulását.
- A Microsoft Innovatív Iskola Program előnyeinek kihasználása.
- A személyes kapcsolattartás elsőbbsége mellett legyen meghatározó az on-line kommunikáció tanár-diák, ill. diák-diák viszonylatban is.

e) Teljesítményközpontúság támogatása. A tehetség felmérésével, támogatásával (a hiányterületek esetleges felzárkóztatásával) váljon értéké és örömforrássá az erőfeszítés, a tanulás és a továbbtanulás.

ENNEK ÉRDEKÉBEN KIEMELT FELADATAINK:

- Tehetséggondozás és személyes beszélgetések után tehetséggondozó órák tartása. A tanulónak választania kell tehetséggondozó foglalkozást, melynek kezdetekor személyes vállalásokat fogalmaz meg, szerződést köt tanárával.
- Tanulóink a kötelező érettségi tantárgyakból elmélyítő - gyakorló foglalkozásokon vegyenek részt.
- A 9-10. évfolyam alapozó képzése biztos alap legyen a két utolsó évfolyamon a továbbtanulásra való felkészítésre.
- 12. évfolyamra a B2 szintű nyelvtudás biztosítása az első idegen nyelvből.
- A kötelező érettségi tantárgyakból és egy választott tárgyból vizsgarendszer bevezetése a 9-10. évfolyamon 1 vizsga / 1 félév / tantárgy gyakorisággal (lásd: értékelési módszerek).

f) Felelősségvállalás környezetünkért, környezettudatos gondolkodásmód.

ENNEK ÉRDEKÉBEN KIEMELT FELADATAINK:

- Az ÖKOISKOLAI program megvalósításába be kell vonni a tanulókat, legalább két környezettudatos projekt vállalásával.

- A közösségi szolgálat teljesítésekor meg kell jelenni a környezettudatos céloknak is.

II. A tanulmányi terület bevezetése kapcsán elvárt eredmények

- Csökken a tanulók szorongásszintje, jobb légkörben tanulnak, ennek pozitív hatása megjelenik iskolai teljesítményükben.
- Javulnak a tanulók tanulmányi eredményei.
- Javul a sikeresen továbbtanulók aránya.
- A tanulók B2 szintű nyelvtudást szereznek angol nyelvből legkésőbb a képzési időszak utolsó évére.
- A tanulók hatékony tanulási stratégiákat alakítanak ki, könnyebben és eredményesebben tanulnak.
- A verbális erőszak szintje alacsonyabb lesz, a tanulók elfogadóbbak lesznek környezetükkel.
- Az alkalmazott módszerek pozitív hatást gyakorolnak a gimnáziumban alkalmazott pedagógiai és módszertani kultúrára.
- A TanDem hosszú távon is jó beiskolázási mutatókkal működik.
- Csökken a tanulók által igénybevett magán/különórák száma, a gimnáziumi követelmények teljesítéséhez nem lesz szükségük ezek igénybevételére.

III. A képzés leírása

a) Óraterv - 9. évfolyamon

	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
1.	osztályfőnöki	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra
2.	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra
3.	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra
4.	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra
5.	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra
6.	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	osztályfőnöki
7.	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	elmélyítés/ tehetség gondozás	kötelező tanítási óra	
8.	elmélyítés/ tehetség gondozás	elmélyítés/ tehetség gondozás		elmélyítés/ tehetség gondozás	
			otthoni feladat		otthoni feladat
Heti összes óraszám: 37 tanítási óra					

A tanulóknak heti 33 órája van a következő tantárgyakból és óraszámban:

tantárgy	heti óraszám	tömbösítés preferált mértéke	csoportbontás
magyar:	4	2 +2	nincs
angol	4	2+ 1 +1	van
2. id. nyelv:	3	1+1+1	van
matematika:	4	2 +1+1	van
történelem:	3	2+1	nincs
fizika:	2	2	nincs
kémia:	2	2	nincs
földrajz:	2	2	nincs
ének:	1	félév/heti 2	nincs
rajz:	1	félév/heti 2 (és projekthéten tömbben)	nincs
dráma:	0	(projekthéten tömbben)	van
testnevelés:	5	2+1+1+1	van
osztályfőnöki	2	1+1	egyik órán van
	33		
+3 óra elmélyítés +1 óra tehetségondozás	összesen: 37 óra		

- A dráma és az egyik ének órájuk tömbösítve, projekthéten van megtartva, a táblázatban ennek a két órának heti óraszámja nem szerepel.
- A táblázatban **kiemelt betűkkel** vannak szedve a kerettantervi minimumnál magasabb óraszámú tanított tantárgyak.
- **Heti 4 tanítási óra a nap végén van megtartva a következő szerint:**
 - A heti négy tanítási órából három **elmélyítő óra**. (Itt a gyakorlásé, esetleg a felzárkóztatásé a főszerep.) **A kötelező érettségi tantárgyakból** szervezünk ilyeneket. Itt, a pedagógusi szerep koordináló, mentoráló, tutori. Nagy szerepe van a tanuló pároknak. A tanulók választhatnak az órarendben szereplő elmélyítő órákból, hogy mely tantárgyakból, mely napon, melyiket veszik igénybe. Szervezési okokból a választásnak vannak korlátai, nem minden alkalommal tudnak mind a négy tantárgyból választani.

- A heti négy tanítási órából egy **tehetséggondozó óra**, ahol már nem csak az érettségi tantárgyak szerepelnek. Ezt az órát a tanulóknak az iskolakezdés utáni második hónapban kell kiválasztaniuk. A tehetséggondozó órára érdeklődése, választása és egy tehetségfelmérés alapján kerül. Szerződést kell kötnie tanárával arról, hogy milyen feladatokat vállal, teljesít pedagógusi segítséggel. Vállalását, annak előremenetelét legalább negyedévente értékelnie kell.

- **A heti 4 óra a tanév első hónapjában:**

- A tanév első hónapjában a nap végi heti 4 tanítási óra terhére a tanulók egy inkubátorprogramban vesznek részt, melynek célja az általános iskoláról a gimnáziumra történő átállás segítése. Ebben az időszakban kiemelt figyelmet fordítunk a közösség működési szabályainak kialakítására, a tanulást és együttműködést segítő légkör megteremtésére, a hatékonyan és eredményesen együttműködni képes csoportok kialakítására, tanulásmódszertani ismeretek bővítésére. Az inkubátorprogram megvalósítása az iskolapszichológus aktív részvételével történik.

- **A tanórák elhelyezkedése:**

- A tanórákon hangsúlyosan jelenik meg a tömbösítés, a dupla óra, mivel a tagozaton alkalmazott és preferált munkaformák számára ez kedvezőbb.
- A tömbösítés következtében a tanuló átlagosan napi 4 féle tantárgyat tanul, míg a hagyományos képzésben átlagosan 5-7 féle tanórája van.

- **A tanórákon elsajátítandó tananyag:**

- A tananyagot a hatályos kerettantervek alapján elkészült helyi tanterv határozza meg, amely nem tér el az iskola egyéb tanulmányi területein tanított tananyagtól. Alapelv viszont, hogy a pedagógusoknak élnie kell a tanterv által nyújtott szabadsággal és nem kell törekednie a tananyagtartalom maximális elsajátítására. Preferáljuk azt a tananyagszervezést, hogy a tanulóknak legyen ugyan rálátása a tananyag egészére, de inkább annak egy kiválasztott témakörében, tematikus egységében mélyüljenek el behatóbban, mint az éves tananyag egészében próbáljanak azonos szinten elmélyülni. A tananyag mennyisége helyett az elsajátított tudás mennyisége és alkalmazhatósága legyen az elsődleges.

b) Óraterv 10. évfolyamon

	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
1.	osztályfőnöki	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra
2.	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra
3.	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra
4.	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra
5.	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra
6.	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra
7.	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	kötelező tanítási óra	
8.	elmélyítés/ tehetséggondozás	elmélyítés/ tehetséggondozás		elmélyítés/ tehetséggondozás	
			otthoni feladat		otthoni feladat
Heti összes óraszám: 37 tanítási óra					

A tanulóknak heti 33 órája van a következő tantárgyakból és óraszámban:

tantárgy	heti óraszám	tömbösítés preferált mértéke	csoportbontás
magyar:	4	2 +2	nincs
angol	4	2+ 1 +1	van
2. id. nyelv:	3	1+1+1	van
matematika:	4	2 +1+1	van
történelem:	3	2+1	nincs
fizika:	2	2	nincs
kémia:	2	2	nincs
földrajz:	2	2	nincs
biológia	2	2	nincs
informatika	2	2	van
testnevelés:	5	2+1+1+1	van
osztályfőnöki	1	1	részben van
	34		
+3 óra elmélyítés +1 óra tehetséggondozás, összesen: 37 óra			

- A táblázatban **kiemelt betűkkel** vannak szedve a kerettantervi minimumnál magasabb óraszámú tanított tantárgyak.

- A tanórák elhelyezkedéséről és az elsajátított tananyagra vonatkozóan a kilencedik évfolyamnál ismertetett elvek szerint járunk el.

c) Óraterv 11-12. évfolyamon

tantárgy	heti óraszám 11. évfolyamon	heti óraszám 12. évfolyamon
magyar:	4	5
angol:	6	5
2. id. nyelv:	3	3
matematika:	4	4
történelem:	4	4
fizika:	2	0
biológia	2	2
etika	1	0
művészetek (médiaismeret):	2	0
művészetek:	0	2
életvitel:	0	1
testnevelés:	5	5
osztályfőnöki	1	1
Kötelezően választandó	2	3
Összes heti óraszám:	35	35

- A kötelezően választandó órákat a tanulók az iskola emelt és középszintű érettségire felkészítő képzései közül választják. ([Pedagógiai Program 15.2.3. fejezet](#))
- Az osztályban azon órák, melyek csoportbontás nélkül, vagy az osztályon belüli csoportbontásban szerveződnek továbbra is tömbökben vannak megtartva.

IV. Alkalmazott módszerek és munkaformák

a) Alapvető eltérések a gimnázium további tagozataitól

- A tanulók otthoni feladatai minimalizálva vannak a 9-10. évfolyamon. Ezért viszont itt-tartózkodásuk mértéke nagyobb (heti 37 óra).
- Célunk, hogy a két éves alapozó szakaszban (9-10. évfolyam) a tanulók olyan biztos tudást szerezzenek -elsősorban az iskolai itt-tartózkodásuk során- melyre biztonsággal építkezhetnek a továbbtanulásra való felkészítésükkor a 11-12. évfolyamon.
- Továbbtanulásra való felkészítésük során már nem nélkülözhető az otthon végzett munka, de az osztályban alkalmazott tanulásszervezési eljárások alapjaiban nem változnak meg.
- A hagyományos házi feladatok eltűnésével párhuzamosan arra építünk, hogy minden nap utolsó órájában a tanulók elmélyítik és gyakorolják a tanultakat, és a tanórákba is aktívabban kapcsolódnak be.
- A tanulók céltudatosságának fejlesztése érdekében a 9. évfolyamon a tanítási hét nyitásaként az osztályfőnöki órán a tanulók közösségi és tanulmányi célokat fogalmazznak meg, ezek teljesítését a tanítási hét végén értékelik.
- Az osztályfőnök munkáját a kilencedik évfolyamon közvetlenül segíti iskolapszichológus, a tanulókkal csoportosan is foglalkozik, segíti a közösségformálást, elvégzi a helyzetértékeléshez szükséges méréseket.
- A tanulók 9-10. évfolyamon félévente vizsgáznak a kötelező érettségi tantárgyakból és egy szabadon választott tantárgyból. A vizsgákon előnyt élvez a szóbeliség, az ott kapott értékelés témazáró jegy formájában számít bele a tanuló félévi és év végi értékelésébe.
- A tanórákon az egyéni szóbeli számonkérés háttérbe szorul, de minden órán nagyobb hangsúlyt kap az ismétlés, elmélyítés. A szóbeli feleltetést a vizsgarendszer és a kommunikációfejlesztés pótolja.
- Az alkalmazott pedagógiai módszerekben nagyobb hangsúlyt kap a szociális tanulás, a munkáltatás, a projektszemlélet kialakítása.
- Jobban építünk a tanulók együttműködésére a tanórákon kívül is. 9-10. évfolyamon pedagógusi támogatással tanulópárok jönnek létre. Ösztönözzük a tanulópárok működését a két felsőbb évfolyamon is, de itt már az önszerveződésre építünk.
- Az e-tananyagok szerepe megnő, a papír alapú tananyagok mennyisége csökken, az on-line kommunikáció jelentősége (pl. virtuális osztályterem alkalmazásával) nő.

V. Értékelési módszerek

A TanDem tanulmányi területen alkalmazott értékelési elvek megegyeznek a [Pedagógiai Program 21. fejezetében](#) foglaltakkal. Az ott leírtak a következőkkel egészülnek ki.

- A szóbeli kommunikáció a tagozaton ugyan sokkal hangsúlyosabb, mint a frontális munkaformára építő tanórákon, de az óra eleji szóbeli számonkérés (felelet) a tanítási órákon háttérbe szorul. A tanulói tudásnak szóban való bemutatása, prezentálása a szóbeli vizsgákon történik, illetve a tömbösített tanórák keretei között.
- A tanulók 9-10. évfolyamon félévente a kötelező érettségi tantárgyakból és egy szabadon választott tantárgyból vizsgáznak. A vizsgákon hangsúlyos a szóbeliség. A vizsga érdemjegye témazáró dolgozatnak megfelelő súllyal számít be a diák félévi és év végi értékelésébe.
- A házi feladatok 9-10. évfolyamon jelentősen háttérbe szorulnak. Az otthon elvégzendő feladatok elsődleges helyszíne a virtuális osztályterem, amely lehetőséget ad az osztály tanulóinak on-line együttműködésre és a pedagógussal való on-line együttműködésre is. Az otthoni feladatok között megjelennek a projektmunkák, kutatómunkák is, melynek produktumait a tanulónak - tanulócsoporthoz be is kell mutatni.
- Az értékelésben kiemelt helyet foglalnak el az önértékelés különböző formái. A reális önértékelés képességének és igényének fejlesztésére fokozottan törekszünk.

VI. Minőségbiztosítás

- A TanDem bevezetésének első évében (9. osztályaiban) szupervízió működik. Egy külsős és egy a képzésben közvetlenül nem érintett kolléga kíséri figyelemmel az ott folyó munkát, segíti észrevételeivel, meglátásaival az ott tanító kollégákat.
- A TanDem tantestületének fokozott együttműködése szükséges, legalább kéthetente szervezeten is találkozni kell a problémák, tapasztalatok közös megbeszélése érdekében.
- Az intézmény SzMSz-ében működtetett egyéb minőségbiztosítási formákat természetesen jelen tanulmányi terület esetén is ugyanúgy alkalmazzuk.

VI. Véleményezés

Kedves olvasó, szülő, kollégánk, leendő vagy jelenlegi diákunk! A TanDem soha nem készül el, éppen úgy, mint ahogy a pedagógia sem lesz soha egy megkérdőjelezhetetlen, zárt rendszer. A pedagógus vagy a diák tudása sem lehet soha teljes és kiegészíthetetlen. Éppen ezért arra számítunk, hogy tapasztalatainkat beépítve finomítani, javítani, bővíteni fogunk a rendszeren. Segítse munkánkat! Észrevételeit, jobbító javaslatait ossza meg velünk a tandem@mzsg.hu címen! Köszönjük!